

Sammelbd

Quers. Jnl

13. April 18. Beginn.

31.

I. N. SS. T.

DISSERTATIO THEOLOGICA

DE

LIBRIS DEI,

QVAM

Ope Divinā

IN ILLUSTRIS SALANA,

SUB PRAESIDIO

VIRI

Plurimum Reverendi, Amplissimi atq; Excellentissimi,

DN. JO. ERNESTI GERHARDI,

SS. Theol. Doct. & Professoris Publ. Celeberrimi,

nec non Venerandæ Facultatis Theologicæ h. t.

Decani spectatissimi,

Domini Patroni, Præceptoris & Fautoris sui omni

observantiæ & honoris cultû ætatem

devenerandi,

Publico Eruditorum Examine submittit

M. IOH. SEBASTIAN PRÆTORIUS,

Gödâ Misn. Alum. Electoral.

A. & R.

IN AUDITORIO THEOLOGICO

ad diem Maji.

IENÆ,

Typis Joh. Jacob. Bauhofferi,

Anno 1664.

DISSERTATIO THEOLOGICA

LIBRIS DEI

IN ILLUSTRI PALATA

DNI JOHANNES GERHARDI

SS. THEOL. DOCT. & PROFESSORIS PUBL. COELENIS

DOMINI HERONII BACCHEUSII & HERONII DEI OMNI

MION. SEBASTIANI PRATORII

Godt. Aln. Aln. Aln.

IN THEOLOGICO THEOLOGICO

Die Joh. Jacob. Balthasar

Anno 1664

I. N. S. S. T.

PROOEMIUM.

EO Opt. Max. in sacris divinisque li-
teris varios tribui libros, illis, qui vel pri-
mis saltim labris sacra eloquia degusta-
runt, notissimum est, & satis quoque è lo-
cis Scripturæ Sacræ, deinceps à me addu-
cendis patefcet. Hoc ipsum verò meta-
phoricè fieri, κατ' ἀνθρώποπαθειαν nempè,
itidem apud omnes rectè sentientes in confessò hodie est.
Solet enim Scriptura Sacra, propter intellectus nostri, ut qui
sublimia aliàs mysteria divina satis capere non potest, im-
becillitatem condescendere, ac nostris quasi moribus & in-
genio sese conformare. Id quod jam pridem Adamantius
docuit, quando lib. 4. contra Celsum (qui cùm morem hunc
sacrarum literarum non debitè observasset, vel turpiter igno-
rasset, ad risum earum atq; exagitationem multùm ineptè se
convertit, cujus proinde stoliditatem abundè Origenes d.l.
manifestat.) p. 2. seqq. scribit: ὡσπερ ἡμεῖς τοῖς κομιδῆνιπτοῖς
ἀγαλερόμυοις τῶ ἐαυτῶν ἐν τῷ λέγειν τοχαζόμεθα δυνατῶ, ἀλλ'
ἀρμόζομυοι πρὸς τὸ ἀσθενὲς τῶν ὑποκειμένων, φημὲν ταῦτα
ἀλλὰ καὶ ποιῶμεν αὐτὰ φαίνομεν ἡμῖν χρῆσιμα εἰς τὴν τῶν παιδῶν ὡς
παιδῶν ὅπιτροφίαν. Οὕτως ἔοικεν ὁ τῷ θεῷ λόγος ὡκονομικῆν αὐτῶ
ἀναγεγραμμένα, μετρήσας τῆ δυνάμει τῶν ἀκρότων καὶ τῷ πρὸς
αὐτῶν χρῆσιμῶ. Quæ Gelenius ita Latinâ donavit civitate:
*Sicut nos cum pueris parvulis agentes accommodamus verba ad
eorum sensum, quantum possumus, & pueros pueriliter educamus,
erudimusq; ut putamus eis conveniens: ita videtur divina sapien-
tia contexnisse Scripturas ad auditorum modulum, id sibi decorum
existimans, quod illis sit utile.* Et postquam hoc ipsum ex

A

didit

διὰ τὸ Μωϋσιν Deut. 31. (*Accommodavit se tuis moribus Domi-
nus Deus tuus, ut si quis homo se accommodat filio suo.*) confir-
masset, subjicit: οἷον εἰ ἀνθρώπων τρόπος πρὸς τὸ ἀνθρώποις λυ-
σιτελὲς Φορῶν ὁ λόγος τοιαῦτα λέγει. ἢ γὰρ ἐδέοντο οἱ πολλοὶ πρὸς
σωποποιεῖν ἡμεῖς ἀρμοζόντως ἐαυτῶν τὰ πρὸς τὰς τοιαύτας λεχθη-
σόμενα, i. e. ceu idem Gelenius vertit: *Moribus hominis
accommodatè loquitur Scriptura Sacra ad utilitatem hominum.
Non enim erat in rem plebeja multitudinis, si Dei persona induce-
retur loquens pro majestate suâ.* Idemque docet Procopius
in cap. 3. Esai. scribens: *Ἀνθρώποις ἔσιν ἀνθρώπων ἢ γὰρ
ἀγγέλων.* *Homines cum sumus (nec divina, utpote supra
captum nostrum posita, adsequi satis, aliàs queamus.)
humanò more Scriptura loquitur.* Unde nata Gregorii Nazi-
anzeni Episcopi regula: *Πολλὰ ἀνθρώπων ὡς λέγονται, ἀλλὰ
θεοπρεπῶς νοεῖται.* *Multa humanitùs dicuntur, quæ divini-
tùs intelligenda sunt.* Non abludit Latinissimus ille ac
Christianissimus Massiliensis Ecclesiæ Presbyter Salvianus,
lib. 1. de Gubern. Dei cap. 23. scribens: *Pœnituit Deum,
inquit Scriptura, non quòd Deus sit obnoxius huic motui, aut
subjaceat ulli passioni; sed sermo divinus ad insinuandam plenius
nobis rerum scriptarum intelligentiam, quasi humanò affectu
nobiscum loquens, sub nomine pœnitentis Dei, vim demonstravit
irati.* Luculentum proinde Dei, ad captum nostrum Scri-
pturæ Sacræ verba contemperantis, cùm in eò quoque de-
prehendatur exemplum, quando Deo vel scriptio vel libri tri-
buuntur, neque tamen satis pateat, quatenus ac quibus id
fiat modis, quidque per libros Deo tributos ubique intelli-
gatur, operæ pretium facturum me puto, ubi paucula in rem
sanè annotavero, eademque publicæ disquisitioni more Aca-
demicò subjecero. Faxit supremus rerum omnium Arbitrator
ac Moderator, quò omnia cedant FELICITER!

CAPUT I.

Expendit, unde Metaphora sit desumpta, quando
Deo libri tribuuntur.

Quan-

Quandoquidem, cū in Scriptura Sacra libri Deo adfi-
gnantur, non propriè id fiat, sed κατ' ἀνθρώπων παλαιῶν, ὁμο-
νομίαν & συγκατάθεσιν, exponendum utiq̄ue ante omnia
est, in quo metaphoræ Fundamentum consistat, ac quæ il-
lius ratio sit. Dubium verò nullum est, desumptam esse me-
taphoram hanc à diligenti quodam Oeconomò, vel virò sa-
piente, vel etiam Rege aut Principe, qui res memorabiles
aut alia consignare solent, ne fortè eorum capiat ipsos obli-
vio, sed ut in promptū ea habeant. Ita Reges Persarum An-
nales suos habuisse, ex libri Esther cap. 2. v. 23. colligitur,
cum primis ex cap. 6, 1. Mentio enim ibi fit Regis Ahasve-
ri, (quem eundem cum Xerxe, terrore illo Græciæ, sed post-
ea ludibrio fortunæ, esse, Viri docti censent, Videatur illu-
stris Scaliger lib. 6. de Emend. Temp. f. 283. Barthol. Meie-
rus de LXX. Hebdom. Dan. p. 61.) quòd cū dormire non
potuisset, temporis fallendi causā ספר הזכרונות *librum me-*
memoriarum, (i. e. Annales) sibi afferri iusserit. In eò verò an-
notatas fuisse non Regum solūm, sed & aliorum benè de illis
vel regnò meritorum res gestas, itidem ex d. l. quodammo-
do liquet. Cū igitur Deus noster adeò fidelis ac benefi-
cus erga genus humanum sit, ut ne poculum quidem aque tri-
gidæ pauperculis exhibitum absq̄ue præmiò dimittere velit,
Matth. 10. 42. cum primis verò in omnibus piorum calami-
tatibus ac miseriis eorundem curam gerere promiserit, in-
de itidem Scriptura S. illi hujusmodi ספר זכרון *librum me-*
moriam sive memorialem tribuit, vid. Malach. 3. 16. ut ita certi
esse possumus, minimè ipsi memoriam nostri excidisse, si vel
maximè omni destituti auxiliò videamur. Quemadmodum
igitur potentia Dei & auxiliū, quòd pios defendit, per *bra-*
chium ac manus, Deut. 5. 15. Psalm. 118, 16. promptitudo
in exaudiendis supplicantium precibus paterna, per *aures*,
Psalm. 17, 1. 6. Psalm. 34, 16. beneplacitum, per *nares vel odora-*
tum, Genes. 8, 21. misericordia, per *viscera*, Luc. 1, 78. ac cor,
Jer. 31, 20, ita rerum omnium, cum primis verò piorum, no-
titia modò per *oculos*, quos nihil omninò lateat, ut Psalm. 33.

18. Psal. 34. 16. Ecclef. 23, 28. modò per *librum*, in quò Deus omnia quasi consignare soleat, indicari in Scriptura S. soleat. Dudum hoc docuit Euthymius, in Ps. 68. ita annotans: *Liber Dei est summa eius scientia: scriptura verò perpetua memoria. Per libros enim variam & multiplicem Dei cognitionem divine literæ figurant & intelligunt.* Sicuti proinde, cum Deo in Scripturâ S. oculi manus, pedes, viscera, cor &c. tribuuntur, minimè ἀνθρωπίνως, sed θεοπεπρωτῶς id accipiendum est. ita similiter cum Deo liber ac scriptio tribuuntur, κατ' ἀνθρώπων ἀ-
θεῶν dictum intelligendum. Quod igitur S. Augustinus l. 20. de C. D. cap. 15. de librò vitæ, in quò nomina electorum scripta dicuntur, tradit: *Non Deum, scribens, liber iste commemorat, ne oblivione fallatur: sed predestinationem significat eorum, quibus eterna dabitur vita. Neque enim nescit eos Deus, & in hòc librò legit, ut sciat: sed potius ipsa eius præscientia de illis, quæ falli non potest, liber est vitæ, in quò illi sunt scripti, idest, præcogniti.* Idem etiam in genere de omnibus libris metaphoricè sic dictis, Deo què in Scripturâ S. tribu-
 tis, dici potest.

CAPUT II.

Ostendit, quot libri in Scriptura Sacra Deo tribuantur.

Cæterùm cum divinæ notitiæ sive omniscientiæ ratione Deo libri tribuantur, & verò illius divinæ scientiæ objecta varia sint, nempe personalia & realia, eadem-
 que iterum non unius, sed diversi generis, mirum non est, quòd licet omniscientia divina in se spectata, haud minùs ac ipsa divina essentia, una ac simplicissima sit, varii ac quasi *diversi Deo tribuantur libri.* Ut ut verò Autores pro ratione diversorum divinæ notitiæ objectorum varios Dei libros recenseant, meæ tamen modestiæ sufficiet, eos solùm commemorasse libros, quorum in utriusque fœderis libris mentio fit. Minimè igitur huc quadrat eorum sententia, qui ita istos Dei libros recensent, quòd videlicet sit i. *Liber guber-*

gubernationis, 2. Liber iudicii, 3. Liber vite, 4. Liber mortis si-
 ve condemnationis. Remotam verò etiam à præsentì nego-
 tiò volo illam librorum, Deo tributorum, acceptionem,
 quã *Scriptura Sacra* sive Libri Biblici, à Prophetis, Evangeli-
 stis, Apostolis aliisq; à Spiritù S. actis viris exarati, nobisque,
 ceu unica fidei ac vitæ nostræ norma traditi, *libri Dei*, utpo-
 te *Deo* *revelati*, 2. Tim. 3. 16. add. 2. Petr. 1, 21. dici solent. Sicuti
 etiam expressè Esai. 34, 16. Pentatevchus ספר יהוה ap-
 pellatur, & in vers. Vulgatâ Ecclesiastici 12, 32. disertè co-
 dex sacer *liber vite* vocatur. De hoc tamen libro jam nunc
 acturus non sum. Neque enim de materialibus libris in
 præsentiarum sermo mihi erit, sed de libris Metaphoricè sic
 dictis. Unde patet, quòd itid. ab institutò meò aliena sit enu-
 meratio librorum Dei, quam Amandus Polanus à Polan-
 sdorff, Theologiæ quondam in Rauracorum Academiâ Pro-
 fessor lib. 2. System. Theol. cap. 35. proponit, videlicet, quòd
 quatuor Dei libri sint, 1. Liber *divine providentiæ*. 2. Liber
Scripturæ. 3. Liber *iudicii divini*, ac 4. Liber *vite*. Cum verò
scientia DEI dupliciter consideretur, primò quatenus
 versatur erga omnes homines, pios pariter ac impios, se-
 cundò, quatenus Deus pios novit, quò respectù impios *num-*
quam novisse dicitur, Matth. 7, 23. inde B. D. Rungius Com-
 ment. in cap. 32. Exodi p. 1099. monet, *librum Dei* duobus
 sumi & usurpari modis: primò *generaliter*, de Dei *præscien-*
tiâ universali, quã singulos mortales novit ante condita se-
 cula, ex nomine, quotquot nimirum erant nascituri, eorum-
 que dies Psal. 139, 16. quotquot singulis temporibus vivunt,
 omniaque illorum acta & afflictiones, Psal. 56, 9. & Psal. 33.
 quotquot etiam mortui sunt; addit: *ideò mortui requiren-*
tur à mari, terrâ & inferis, Apoc. 20, 15. Hinc, pergit, *Apo-*
calyps. 20. v. 11. fit mentio diversorum librorum, qui in die iudicii
sunt aperiendi, non quòd in illò actù judiciali materiales libri
 sint adfuturi, sed partim, quia omnia, quæ nunc quasi in arca-
 nò Dei iudiciò & scientiâ, tanquam librò scripta, delitescunt,
 videlicet quinam homines & quot vixerint, & quæ singulo-
 rum acta fuerint, ea tum in apertam lucem proferentur, &

collata ad librum Legis & Evangelii, secundum verbum Dei
 judicabuntur. Secundò *Specialiter*, de Dei *præscientiâ de-*
terminatè conjunctâ cum prædestinatione five electione ho-
 minum ad vitam æternam. Quò sensû sicuti non omnes
 homines electi sunt ad vitam: ita quoque non omnes
 scripti sunt in librò Dei. De hóc librò loquitur Moses Exod.
 32. eosque, quorum nomina in eò scripta sunt, Spiritus
 Sanctus dicit *scriptos esse in librò vitæ*, Philipp. 4.3. Apoc. 20,
 15. *in librò viventium*, Psal. 69, 29. *scriptos in cælis*, Luc. 10, 20.
 Ebr. 12. 23. *scriptos in vitâ Jerosolymæ novæ*, Esai. 43. Et o-
 mnes, qui *scripti sunt in librò vitæ certò salvari*, testatur Da-
 niel cap. 12. & Apoc. 20, 15. Alii distinctiùs procedentes,
 tres Deo tri. uunt libros. Primum vocant Librum *ægyptias*
 five *universalis gubernationis*, secundum librum *ægyptios* seu
librum universalis judicii, Tertium *ζώνης* five *Librum vitæ*.
 Fortè non incommodè uti primus dicitur *ægyptias* five *divi-*
ne providentiæ, ita secundus vocari posset *δικαιοσυνας* five *ju-*
ste sententiæ, ex Rom. 2. 5. & tertius *ἐυδοκίας* five *immerita gra-*
tia ac misericordiæ. Primus complectitur, ut italoquar,
 gubernandorum, alter judicandorum, tertius salvando-
 rum catalogum, non exclusis tamen eorundem dictis, factis
 &c. utpote secundum quæ judicium instituendum. Sed de
 singulis ordine. Esto igitur

CAPUT III.

De Libro *ægyptias* five divinæ PROVIDENTIÆ.

Per hunc juxta Theologos nil intelligitur aliud, quàm
 universalis Dei notitia, secundum quàm omnia omnium ho-
 minum membra & dies, dicta, facta & cogitata &c. cer-
 tissimè præscit, format, dirigit. Piorum quidem actio-
 nes bonas promovendo, approbando, easdemque ad
 nominis sui gloriam, æternamque illorum salutem dirigen-
 do; impiorum verò conatus ac mala opera sufflaminando,
 prohibendo, vel ita permittendo, ut tamen nominis sui glo-
 ria & Ecclesiæ commodum, licet contra Satanæ ac improbo-
 rum

rum intentionem; per ea promoveatur. Est enim hoc proprium Dei artificium, ex pessimis hominum pravorum actionibus salutare quid elicere, ceu ex crucifixione Christi, ut alia jam omittam exempla, luculenter patet. Porro de hoc libro loquitur Psalter, quando hymnò LVI. 9, ait: *Migrations & lachryma mea בספרך in libro tuo.* Paraphrasis Chaldaica non ineleganter בחוש בנך *in rationibus tuis.* Et Lutherus: ohne Zweifel du sehest sie. Paulò alienius LXXII. Et hymnò CXXXIX. 16. בספרך *in libro tuo scripti universi, cum dies formarentur.* Ita vertendum putat Zanchius lib. 5. de nat. Dei cap. 3. qv. 1. Bened. Arias Montanus ad membra corporis refert, ita enim reddit: *in libro tuo scripta erant, (sc. membra mea, ceu proxime etiam praecessit: o Deus, informem massam meam viderunt oculi tui) que per dies format a sunt.* LXXII. ἐπὶ τὸ βιβλίον οὗ πάντες γεγραμμένοι ται. Lutherus ad dies refert, qui adhuc futuri erant. Ceterum cum, ut modò Chaldaum Paraphrasten verba Psalmistæ accipere vidimus, Deus, omnia dicta, facta ac calamitates, quas patienti animò suscipimus ac toleramus, in librum rationum quasi referat, quò aliquando nempe largissimè rependat, si quas adversitates in ipsius honorem sustinuerimus: æquum sanè est, ut paritèr tanquam boni œconomi, 1. Petr. 4. 10. & à quibus aliquando accurata requiretur villicationis ratio, Luc. 16. *Librum rationum cum Deo quasi habeamus, qui duabus constet partibus.* In quarum primam referamus cuncta & ingentia illa beneficia, quæ cottidie à benignissimò Numine accipimus; in alteram verò delictorum nostrorum debita, quibus proh dolor! nimis ingrati eundem sapiùs offendimus. Hæc plurimum peccatorum additione multiplicare caveamus, quin potiùs seriarum lacrymarum profusione ac carnis cum suis concupiscentiis mortificatione subinde aliquid subtrahere illis studeamus, juxta monitum Apostoli Galat. 5, 24. Coloss. 3, 5. Illa jugi memoriâ agnoscamus, ac devotas pro iisdem Deo grates persolvamus, atque ex sincerò Dei amore proximo nostro benefa-

nefaciamus, tunc in nobis quoque implebitur illud ejusdem Rom. 5, 10. *ubi abundavit delictum, ibi superabundavit gratia*, De Cosmâ Mediced, Hetrurix Duce proditum memoria est, quòd cum ex familiaribus quidam eum interpellaret, quasi nimis liberalis in pauperes esset, responderit, *se in librò initarum cum Deò rationum dati ac accepti nunquam eò potuisse pervenire, ut quæ deberet Deo, solveret*: nam quòd plura dabat, eò plura recipiebat, semperque inveniebat se debitorem, Deum verò creditorem. Et sanè ita cum Dei rationibus comparatum est, ut bona sua gratis debitoribus non subtrahat, sed multiplicet, & semper novam gratiam addat. Vid. Matth. 13. 12. Luc. 19, 26. O suavem additionem! ô benignam multiplicationem! ô utinam jugiter hoc perpenderemus! Conf. plura huc facientia apud devotissimum Theologum B. D. Glassium in Exeg. Evang. Dom. 9. post Trinit. pag. 29. seqq. Sed dispiciendum, annon in Novi quoque fœderis tabulis primi illius libri, quem *Providentiæ sive Universalis gubernationis* vocari dixi, mentio fiat? Ita statuit Nicolaus de Lyra, ac alii nonnulli, & in specie quidem de hoc librò accipiunt visionem Johanneam, Apocalypf. cap. V. ubi statum initiò capitis ita scribit Theologus: *Et vidi in dextrâ sedentis super thronum βιβλίον librum, intus & foris scriptum, signatum sigillis septem*. Monent quoque sententiæ hujus Patroni, quòd *ad dextram* librum hunc Deus habere dicatur, quia gubernationis ratio semper in promptu sit, dextera enim robur significat. Quòd verò liber hic *intus & foris scriptus* dicitur, eò ipsò notari censent, quòd res varias ac multiplices comprehendat; quodque nihil non sub Dei notitiam cadat; vel quòd quædam de mirandâ mundi, Ecclesiæque cum primis gubernatione cognita sint, quædam verò adhuc lateant sive arcana sint, hæc proinde *intus*, illa *foris scripta* dicantur. *Signatum* verò librum hunc dici statuunt, quia occulta Dei judicia, hominis rationem transcendentiâ contineat; *septem* insuper sigillorum mentionem fieri, quòd numerus septenarius sit perfectus, ad indicandam
divinæ

divinæ providentiæ perfectionem & gubernationis recon-
ditam rationem. Atque hanc expositionem quàm proxi-
mè ad scopum Apostoli accedere, ac contextui satis respon-
dere, nostrates quoque Theologi statuunt, ac pluribus pro-
bant, ceu videre est ex B. D. Høe Comment. in Apocal. L. 2.
p. 140. B. D. Meisnero Ἀνθρωπολ. Sacræ Decad. 2. Disput. 15.
quæst. 2. §. 13. B. D. Gerharo Annot. in Apocal. pag. 37.
Idemque sentiunt ex Pontificiis Franciscus Ribera, Blasius
Viegas, Bened. Pererius, Corn. à Lapide &c. in h. l. Nec
expositioni huic adversari putant eos, qui de ipsâ Johannis
Apocalypsi librum illum intelligunt, uti Dionysius à Ric-
kel Cathusianus, Libertus Fromondus in d. l. Siquidem, li-
cet Apostolus verè librum aliquem viderit, manifestum ta-
men sit, non fuisse crassum aliquem & materialem librum, sed
imaginarium, cum visio, non historia narretur. Conclu-
dunt igitur, librum, à Johanne, d. l. visum, fuisse tum ima-
ginariam & præfiguratam ἀποκάλυψιν, tum exemplar & spe-
ciale libri providentiæ expressionem. Minus verò con-
veniens est eorum expositio, tum qui per librum illum *scri-
pturam Sacram* intelligunt, uti Origenes Serm. 12. super E-
xod. ac Homil. 14. super Ezech. Eusebius Cæsariensis l. IIX.
Demonstr. Evang. cap. 2. Hieronymus in cap. 22. Esaia, Pri-
masius, Anselmus, Ansbertus, Rupertus, Venerabilis Beda,
alique nonnulli in h. l. quos è Pontificiis sequuntur Jesuitæ
Sebast. Barradius lib. 1. Conc. Evang. cap. 9. Weidnerus in
Locis fid. tract. 2. p. 286. è Calvinianis Marloratus, tum
qui de ipso Christo accipiunt, uti Hilarius præfat. in Psalmos,
Bernh. Homil. de septem signaculis in Festo Pasch. Petrus Da-
mian. serm. de S. Lucâ Evang. ac alii quidam. Etenim licet
haud invito concedam, *Scripturam S. librum* rectè vocari, &
quidem *intus & foris scriptum*, intus quidem quoad Novum
Testamentum, foris autem quoad Vetus, siquidem hoc no-
bis fuerit velamen, juxta Ansbertum & Bedam; vel in-
tus scriptum respectu pœnitentiæ internæ, quæ solis piis
communis est, foris autem respectu prædicationis Evange-
licæ

B

licæ

licæ externæ, quæ impiis cum piis communis est; nec inficias
eam, Christum quoque librum vocari posse, cujus septem
figilla sint præcipua ejus mysteria, sc. incarnatio, nativitas,
passio, resurrectio, adscensio, Spiritus S. missio ac denique
secundus ad judicium adventus, recensente Hilario d. l. rectè
tamen monent Interpretes recentiores, quòd explicatio-
nes hæ nimis remotæ sint, & accommodatitiæ magis, quàm
genuinæ. Nec satis etiam loco huic convenit Andrea Cæ-
sariensis ac Aretæ interpretatio, qui librum hunc exponunt
τὴν τῷ θεῷ πάνσοφον καὶ ἀνεπίλητον μνήμην, quâ ratione per
librum, de quò Johannes h. l. agit, intelligendus juxta B. D.
Gerhardum Annot. in Apoc. h. l. esset *liber Vita*, in quò scri-
pta sunt nomina electorum. Verùm licet electi à Providen-
tiâ divinâ minimè excludantur, satis tamen ex contextu pa-
tet, quòd non de solis electis, sed in genere de providentiæ
divinæ operibus, vel certè de illis providentiæ decretis, qui-
bus rector Ecclesiam militantem ad Antichristi usque ad-
ventum, & deinceps ad finem usque mundi, sermo apud
Johannem dictò locò fit. Porrò circa meliorem loci Johan-
næi intelligentiam notandum est, quòd Theologus procul
ambiguo respexerit ad morem illum Veterum, qui libros
non ita, ceu apud nos hodiè fieri solet, paginatim com-
pingebant, sed convolvebant, unde etiam liber apud Ebræos
מגלה, i. e. *volumen à convolutione* dicitur. Licet verò u-
sitatiùs ab unâ saltim, interiori nempe sive concavâ chartæ
pergamænæ, sive pellis ad scriptionem præparatæ, vel corti-
cis parte aut superficie scriberent, quandoque tamen ab
alterâ quoque membranæ, vel chartæ parte scribebant, si in-
terior scil. non omnia capiebat, & tunc liber *intus* ac *foris* di-
cebatur *scriptus*, ac talis quoque liber Johanni in visione o-
stendebatur. Sed non est hujus loci, nec nostri instituti, pro-
lixius de more illò scribendi veterum agere. Testantur
de eò B. noster Gerhardus Comment. in poster. Epistolam
Petri pag. 366. B. D. Chemnit. H. E. p. 289. Buxtorfius ac
Schindlerus, hic in Lex. Pentag. ille in Lex Rabb. Talm.
voce

voce לִבְרִית, Laur. Vallalib. 6. Eleg. cap. 43. Matth. Martinus in Lexicō Etymol. voce *Liber*. Guil. Estius in Ep. Pauli p. 329. Corn. à Lapide in Epistolam ad Ebr. c. 10. v. 7. Hoc unicum adhuc addo, quòd etiam Turcæ id generis libris, in cilindri modum convolutis utantur, ceu hujusmodi librum Arabicum tum in Bibliothecâ Academicâ, tum apud Excell. Dn. Præsidentem videre mihi contigit. Quæritur verò, quomodo Johannes hîc potuerit cognoscere, librum illum, quippe convolutum, fuisse exterius & intus scriptum? Respondet Libertus Fromondus Haccurianus, Theologiæ in Regia Lovan. Univers. Profess. Comm. in Apoc. p. 94. initiò quidem eum hoc non cognovisse, sed postea intellexisse, quando apertum & expansum viderit. Progressum nunc facio ad

CAPUT IV.

De Libro δικαιοκρισίας sive iudiciariæ sententiæ.

Per librum hunc intelligo librum *Universalis sive extremi iudicii*. Licet verò liber hic itidem ad providentiam generalem referri soleat: notat tamen B. D. Meisnerus *Αρθρωπολ. Sacr. Dec. 2. Disp. 15. qv. 2.* esse hunc librum priori subordinatum, & paulò restrictionem, quia non creaturas omnes, sed tantùm homines iudicandos attineat. Duo verò illustria utriusque fœderis loca sunt, in quibus clara libri hujus mentio fit, vid. Daniel cap. 7, 9. & Apoc. 20. v. 12. Priori locò hæc legimus: *Adspiciebam, donec throni positi sunt, & iudicium sedit, וְסִפְרֵי לִבְרִית וְלִבְרִית וְלִבְרִית וְלִבְרִית, & libri aperti sunt.* Posteriori isthæc: *Et vidi mortuos, magnos & pusillos, stantes in conspectu throni, & βιβλοι ηνεωχθησαν, & libri aperti sunt, & iudicati sunt mortui ex his, quæ scripta erant in libris, secundum opera ipsorum.* Cur verò plurium librorum hîc mentio fiat, cùm tamen notitia Dei simplicissima sit, illius rei B. Hieronymus hanc reddit causam, quòd nempè duo sint hominum genera, qui coram Christo iudice comparituri sint,

si sint, alii namque erunt *credentes*, alii *increduli* sive *im-
pœnitentes*. Ut ita duo quasi extent libri, alter piorum sive
in verâ fide ad finem usque vitæ perseverantium, in quô bo-
na eorum opera annotata sint; alter impiorum sive impe-
nitentium, in quô mala hominum opera consignata extent.
Atque ex his libris utrosque judicandos esse, innuitur: non
quasi æque ut increduli sive mali propter mala opera da-
mnandi, ita credentes propter bona opera salvandi sint, (id
verò minimè: novimus enim, quòd vita æterna sit χάρισμα
τῷ θεῷ, *donum Dei gratuitum*, non operum nostrorum meri-
tum, Rom. 6. v. ult. undè etiam notanter dicit Salvator ad
vitæ æternæ candidatos: κληρονομήσατε, i. e. *hereditate acci-
pite*, ut filii nempe, quibus hæreditas non propter opera,
sed jure filiationis obtingit, Matth. 25, 34.) sed quia bona
opera fuerunt veræ fidei fructus, signa & testimonia. Unde
etiam sicuti h. l. dicitur, quòd mortui iudicati fuerint κατὰ
secundum, non verò διὰ propter ἔργα αὐτῶν, ita quoque alibi in
Scriptura S. dicitur, quòd Deus piis redditurus aliquando
sit, non διὰ τὰ ἔργα, i. e. *propter opera*, ut ita B. O. statuatur
causa vitæ æternæ meritoria, sed κατὰ τὰ ἔργα, *secundum opera*,
Rom. 2, 6. Conf. 1. Corinth. 3, 8. ceu hæc de re prolixius dis-
ferit Excellentissimus Dominus Præses in Analectis ad
Matth. c. 16. 27. Aliud propterea est *secundum opera reddere*,
aliud *secundum merita operum* vel *propter opera reddere*, uti pri-
dem notavit Gregorius M. Episc. Rom. in Psal. 7. Pœnit.
Vid. etiã hac de re B. D. Gerhardus Annot. in Apoc. 20, 12.
qui per libros illos intelligit 1. *Librum Dei sive divine omni-
scientiæ*, Psal. 139, 15. in quô omnia annotata extant, quæ
homines per totum vitæ tempus cogitarunt, dixerunt,
egerunt &c. quam Dei omniscientiã sicuti nihil quidquam
fugit, ita ipse omnia in iudiciò illò manifestabit. 2. *Librum
humane conscientiæ*, in quô stylo veritatis cujusque hominis
cogitationes, verba & opera annotata extant. De iisdem
libris accipit quoque S. Hieronymus, qui in cap. 7. Dan. Li-
bris

scribit, aperti sunt conscientia, & opera singulorum in
utramq; partem, vel bona vel mala omnibus revelantur. 3. Li-
brum Scripturae Sacrae, juxta quam iudicium instituetur, cre-
dentes ex Evangelio absolventur & justificabuntur; increduli
ex Evangelio condemnabuntur, Johan 12. v. 48. Rom. 2, 16.
Adducit pro sententiâ hâc Augustinum Serm. 17. in Apoc.
circa medium, ita scribentem: *Libros apertos Testamenta
Dei dicit, secundum enim utrumq; Testamentum iudicabitur.*
Et concludit: *Hi libri in iudicio aperientur, quia in die iudi-
cii cuiusq; hominis cogitationes, sermones & actiones, utut occul-
tissimae, coram Angelis & hominibus, in lucem producentur, & ex
verbis iudicabuntur,* 1. Corinth. 4. v. 5. Atque huc faciunt
pia veterum meditationes. Ita verò Basilius M. librò de
verâ Virginitate: Quæ prius corpore quasi veste contecta,
minimè habere putabamur, ea nudata se omnium oculis in-
gerent, nullusq; jam vel negationi, vel defensionis erit locus,
quando ipsa cernentur opera, in suo auctore conspicua. Non
enim confusè, aut summatim & indigestè res ipsa cernentur:
sed singula per partes, ut sese habent, velut in picturâ noscen-
tur. Similia habet Ephrem Syrus lib. de verâ pœnit. c. 4. U-
nusquisque, scribit, cernet ante faciem suam exposita opera
sua, sive bona illa, sive mala pramissit. Formidabiles libri
aperientur, in quibus scripta sunt opera nostra, & actus, &
verba, & quaecunq; egimus in hac vitâ, illuc non solum, ve-
rùm & cogitationes & intentiones cordis scripta erunt &c.
Hugo de S. Victore lib. 3. de animâ cap. 23. in eandem rem:
Omnibus, ait, populis nudabuntur iniquitates tuae, & cun-
ctis agminibus patebunt universa scelera tua, non solum
actuum, verùm etiam cogitationum & locutionum. Multa
peccata tunc proruent ex improvisò, quasi ex insidiis, quæ
modò non vides. Cum primis verò apertionem illam li-
brorum de librò Conscientiæ accipiunt Jesuita Sebastianus
Barradius Olesiponensis Tom. 3. Comm. in Concord. & Hist.
Quat. Evang. lib. X. cap. 11, p 637. ac Libertus Fromondus

B

3

Haccu-

Haccurianus in Apoc. p. 301. Notandum tamen 1. quòd quando inter libros illos, Scripturæ quoq; Sacræ liber refer- tur, hoc minimè ita accipiendum sit, quasi Christus codi- cem quendam Biblicum producturus sit, & ex illo apertò sententiam dicturus, id verò haudquaquam. Sed hoc sal- tem inuitur, quòd norma, secundùm quam judicialis in- stituenda ac proferenda sententia, contineatur in sacris lite- ris, quòd nempè omnis, qui crediderit, h. e. in verâ fide perseverarit, salvandus sit; contrà verò, qui non crediderit, damnandus, Marc. 16, 16. 2. Quòd quando dicitur, cujus- cunq; tum hominis cogitationes, sermones & actiones co- ram Angelis & hominibus revelatum iri, quod & Scriptura Sacra alibi quoq; passim testatur, vid. Eccles. 12, 14. Matth. 12, 36. Luc. 8, 17. hoc ipsum non *collectivè* accipi- endum sit, quasi tam piorum quàm impiorum peccata o- mnibus sint revelanda, sed *distributivè*, h. e. quòd piorum bona opera, impiorum verò mala opera, sine testibus facta, in claram tunc proferenda lucem sint, quemadmodum B. D. Rungius in 2. Cor. 5. B. Osiander in cap. 20. Apocal. ac cum primis B. D. Gerhardus L. de Extr. judic. §. 64. pro- lixiùs docent. Et satis etiam vel inde patet, quia piorum peccata in Scripturâ *S. deleri* dicuntur. Quemadmodum igitur in libris rationum, posteaquam nomina expuncta sunt, nihil ampliùs de iis legitur, quàm vel *solutum est*, vel *nihil debet*: ita quoq; cum per Christum verâ fide appre- hensum piorum debita expuncta sint, tantùm abest, ut am- pliùs quicquam de iis in librò illò omniscientiæ divinæ ex- tet, nisi hoc fortè, quod debitum omne solutum sit, vel quòd nihil ampliùs debeamus. Jesuita Franciscus Suarez in 1. part. Thomæ tr. 2. l. 1. cap. 20. per libros in extremò judi- ciò aperiendos intelligit primò librum juris divini, quem Deus scripserit quasi ab omni æternitate, præmia & pœnas operum taxando, deinde librù a&orum, quatenù nempè sin- gulorum hominum opera & facta in notitiâ suâ præhabuit. Verùm si per librum illum juris divini aliud jus, quàm quod in

in sacris literis nobis manifestavit, intelligit, errat. Constat enim, quod omne Dei consilium in sacris literis revelatum nobis sit, Act. 20, 27. nec alia erit norma, juxta quam Christus judicariam proferet sententiam, quam ejus verbum, ab ipso nempe initio prædicatum, postmodum verò ab Evang. & Apostolis in literas redactum, Johan. 12, 48. Longius verò à scopò textus recedere videtur S. Augustinus, dum lib. 10. de Civ. D. cap. 14. libros apertos exponit de sanctis, cum Christo ad judicium venturis, quos propterea *libros* appellari censet, quia in illis expressa cogoscatur Dei voluntas & legis divinæ observantia. Ast licet ex sacris divinisque literis constet, sanctos & in specie Apostolos Matth. 19, 28. Luc. 22, 30. non solum cum Christo ad judicium venturos, sed & judices eos futuros, nempe 1. ad fidendò, Sapient. 5, 2. Joelis 3, 12. 2. approbandò, Apoc. 19, 1, 3. Testificandò, Luc. 16, 9. quia tamen insolens in Scriptura. S. est, homines vocari *libros*, & prætereà sancti in Apocal. tanquam Seniores conspiciendi exhibeantur, Apoc. 4, 4. c. 11, 16. 16. inde missâ hâc sententiâ, amplector expositionem primò locò allatam, quod nempe per illos libros intelligendi sint 1. liber divinæ omniscientiæ, 2. Liber humanæ conscientie, ac 3. Liber Scripturæ Sacræ. Nec minùs denique à scopò & consuetudine loquendi Scripturæ S. abit alter Jesuita, Johan. Maldonatus, quando in cap. 7. Dan. p. 688. per libros in judiciò apertos intelligit Angelorum adstantium tum malorum accusantium, tum bonorum defendentium, de quartâ nempe bestia, deque ejus undecimò cornu, h. e. Romano Imperio & Anti-Christo disputationes ac rationes. Hæc, inquam, interpretatio haud satis conveniens est, prout jam dum B. D. Meisnerus monuit l. c. §. 20.

CAPUT V.

De Librò *χαρίτας* vel *εὐδοκίας* sive immeritæ gratiæ ac misericordiæ.

Placeat

Placet nomine hęc insignire istam Dei notitiam, quę
 novit ipse, *qui sui sint*, 2. Tim. 2, 19. vel ut paulo uberius ex-
 ponam, appellatione hęc intellectum volo catalogum, ut
 ita loquar, salvandorum, quos Deus ex gratiā propter me-
 ritum Christi, perseverante fide apprehensum, & ab æternō
 prævisum, ante jacta mundi fundamenta ad vitam elegit in
 laudem gloriosę gratię suę. Prout *Librum vitę*, (qui μετα-
 νομικῶς ita dictus, cum hoc ipso libro, quō de jam mihi ser-
 mo est, prorsus convenit) describit B. D. Meisnerus Ἀνθρω-
 πολ. Sacra, Disput. 15, qv. 4. §. 7. Cur χάριτος ac εὐδοκίας si-
 ve gratię, benevolentię & misericordię librum hunc appellem,
 jam tum supra indicavi, nempe ex Ephes. 1, 5. 9. quia videli-
 cet Deus ex merā gratiā, nullatenus operum nostrorum me-
 ritum, ut quod nullum est, respiciens, ad vitam æternam
 nos elegit. Facitque huc illud Theophylacti, quando ad
 verba illa Salvatoris Luc. 10, 20. χαίρετε, ὅτι τὰ ὀνόματα ὑ-
 μῶν ἐγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς, quibus utique ad hunc librum
 respectus habetur, addit: ἐκ μέλανι, ἀλλ' μνήμη θεοῦ καὶ χάριτος.
 Quemadmodum igitur *ratione finis*, qui est *æterna vita*, ad
 quam Deus perseveranter in Christum credituros elegit, li-
 ber hic communiter liber vitę nominatur, ita *ratione cause*
efficientis sive impulsivę, quę *Dei gratia* vel *gratuitus Dei*
favor, *liber gratię*, & quidem *immerite* dici omninō posse
 videtur. Neque tamen hęc sensū *immeritam gratiam*, fa-
 vorem illum Dei gratuitum, quō electos ad vitam æternam
 elegit, dico, ac si omne prorsus meritum excludat. Hoc ve-
 rō non, satis enim constat, quōd Christi meritum omninō
 electionis decretum ingrediatur, etenim *in Christo electi di-*
cimur, Ephes. 1, 4. *Nec gratia Dei*, & *meritum Christi* sunt
 opposita, sed subordinata: sed quia nullō nostrō meritō ad-
 ductus Deus ad vitam æternam nos elegit. *Si enim ex gratiā*,
 (Eph. 1, 5. & 6.) *non ex operibus*, ait Apostolus Rom. 11, 6. *Nec*
est, quōd quis excipiat, electos nos esse intuitu fidei, quia non
 nisi perseveranter in Christum credituros Deus elegit: *jam*
verō fidem esse B. opus, consequens igitur esse, quōd Deus propter
aliquid

aliquod opus nostrum, tanquam meritum, ad vitam æternam nos elegerit. Etenim probè notandum, quòd *fides*, sicuti in Artic. justificationis, ita & in Artic. æternæ prædestinationis non consideretur ratione suæ virtutis, ut est bonum opus, aut ratione dignitatis alicujus meritoria, vel in prædicamento *qualitatis*, sed *relative* sive quatenus est medium, quò meritum Christi apprehenditur, & absque quò nemini illud applicatur. Unde etiam observatione dignum; quòd Scriptura Sacra non dicat, electos nos esse, vel etiam justificari & salvari nos propter multam dilectionem, *διὰ τὴν πίστιν*, propter fidem, quomodo Deus *διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην*, quâ dilexit nos, convivificasse nos dicitur, Ephes. 2, 4. sed *διὰ τῆς πίστεως*, per fidem, vid. Rom. 3, 24. 30. Galat. 3, 14. Philip. 1, 9. quò videlicet innuat, fidem in negotiò electionis, justificationis ac salvationis haudquaquam considerandam ut meritum aliquod esse, sed saltim ut *ὄργανον*, quò meritum Christi apprehendimus, vel cujus intuitu Deus ad vitam æternam nos elegit. Nempe cum Christi meritum non nisi per fidem nostrum fiat, docent Theologi, electionem factam esse intuitu meriti Christi, per fidem apprehendendi. Graviter igitur errant Pontificii illi, qui cum Albertò Pighiò lib. 8. de Usu lib. arb. cap. 2. adserunt, *Deum in electione merita nostra respexisse*; ac cum Jesuità illò famosò Martinò Becanò Disput. de Prædest. Cathol. c. 3. th. 6. quòd omnes ex prævisis meritis ad vitam æternam prædestinati sint. Quam uti sententiam memoratus Jesuita ex eò probat, quòd omnes ex meritis consequantur vitam æternam (quæ tamen hypothesis falsa est,) ita sanè nec alii Papicolæ satis sese à crasso illò errore, quòd electio ad gloriam ab operibus gratiæ ut causâ meritoria dependeat, purgare possunt, quotquot meritum de Congruò in justificatione, & meritum de Condi- gnò in salvatione defendunt. Sed non permittit chartæ angustia, pluribus de nobili hâc controversiâ jam nunc agere. Remitto igitur benevolum lectorem ad B. D. Gerhardum lib. 2. Spec. Confess. Cathol. part. 3. art. 22, cap. 2.

C

thes. 2.

thes. 2. Ceterum liber hic, catalogum salvandorum com-
prehendens, in sacris liberis modò ספר חיים *liber viven-*
tium, uti Psalm. 69, 29. modò βιβλίον vel βιβλος τῆς ζωῆς *liber*
vite, ceu Philipp. 4, 3. Apoc. 3, cap. 17, 8. cap. 20, 12. 15. cap. 22,
19. modò βιβλος τῆς ζωῆς Ἀρνίῳ, uti Apocal. 13, 8. cap. 21, ult.
modò absolutè & quasi κατ' ἐξοχὴν ספר *liber*, ut Exod. 32, 32.
Dan. 12, 1. appellatur. Apud Ezech. cap. 13, 9. dicitur
ספר בית ישראל, i. e. *scriptura domus Israel*, (intellige non
τῆς σαρκὸς ἢ κατὰ σάρκα, sed τῆς ἐπαγγελίας, ἢ κατὰ πνεῦμα, non
secundum carnem, sed *secundum spiritum* sive *promissionem*, conf.
Rō. 9, 8. 1. Cor. 10, 8. 1. Cor. 10, 18. Gal. 4, 33. vel. ut Apostolus
Rom. 2, 28. 29. loquitur, Ἰουδαῖος, οἱ ἐν τῷ κρυπτῷ, non οἱ ἐν τῷ
φανερῷ, add. Rom. 9, 6. seqq.) Et qui in hōc librō scripti, eo-
rum etiam nomina ספר חיים ספר חיים *in vitā, in Ierusa-*
lem, (intellige cœlesti, civitate illa sancta, Ierusalem novā,
Apoc. 21, 2.) Esai. 4, 3. ἐν ἄβυσσῶς in cœlis, Luc. 10, 20. confer
Ebr. 12, 22. 23, scripta dicuntur. Appellationis verò ratio
manifesta, ita, ut vix opus sit, prolixius in eam inquirere.
Etenim *viventium liber*, catalogus electorum dicitur pro-
pterea, quòd soli illi verā vitā donentur, adeoque soli post
hanc mortalem vitam vivere censeantur, quemadmodum de
Patriarchis piè defunctis Salvator noster Luc. 20, 38. *quòd*
Deo vivant, siquidem *Deus non sit Deus mortuorum, sed viven-*
tium, Matth. 22, 32. unde etiam idem Joh. 11, 25. de eò, qui
in ipsum (perseverante fide) crediturus est, dicit, quòd *er-*
iam si mortuus fuerit, vivat, & vers. seqq. clarè ait: πῶς ὁ ζῶν
ἢ πισύων οἱς ἐμὲ, ἢ μὴ ἀποδῶνῃ οἱς τὸν αἰῶνα. Ratio verò hujus
promissi est, quia qui in Christum credunt, vincunt mun-
dum, vincunt peccatum, vincunt Diabolum, ὁ δὲ νικῶν, ἢ μὴ
ἀδικησῆν ἐκ τῆς θανάτου τῆς δευτέρας, Apoc. 2, 11. Quòd ve-
rò primam sive temporalem p̄iorum mortem concernit, illa
in Spiritus S. Cancellariā non mors censetur, sed somnus
dulcissimus ac janua ad vitam æternam certissima. *Vite*
verò *liber* catalogus electorum dicitur, quia prædestinati ele-
cti sunt non solum in hōc seculō ad *vitam gratiæ*, verum et-
iam

iam in futurò ad vitam glorie. Nec sine causâ etiam adji-
tur aliquando nomen *Agni*, ut nempe indicetur vitæ illius,
ad quam æternitatis Candidati electi à Deo sunt, causa me-
ritoria, Christus nempe, quatenus ut *agnus Dei portat pecca-
ta mundi*, 1. Johan. 1, 29. *mactatus ab origine mundi*, Apoc. 13.
v. 8. *cujus pretiosò sanguine velut agni immaculati & inconta-
minati à vanâ conversatione redempti sumus*, 1. Petr. 1, 18. 19. Ca-
ve quoque putes, quando prædestinatorum nomina *in cælis
scripta* audis, Luc. 10, hoc ita intelligendum esse, ac si in vi-
sibili quòdam cælo atramentò vel cretâ nomina electorum
annotata sint. Id verò minimè. Etenim quemadmodum
Deus dicit, quòd nomina nostra *in manibus suis consignavit* vel
exaravit, Esai. 49, 16. ita eadem metaphorâ *nomina nostra in
cælis scripta* dicuntur. Unde fortè non absurdè cogitatur,
quòd vocabulum *cæli*, quemadmodum aliàs non rarò more O-
rientalibus receptò, cujus etiam in N. Test. vestigia extant,
pro *ipso Deo* adhibetur, id quod pluribus confirmat Excell.
Dominus Præses Analect. ad Ev. Matth. p. 935. ita & hîc in
eâ significatione accipiatur. Ut proinde *in cælis scriptum
esse*, sit idem, ac in jugi Dei memoriâ ac benevolentia verfa-
ri. Quemadmodum igitur Veteres amicorum effigies &
nomina annulis, quos in digitis gerebant, includi curabant,
indicantes hoc ipsò, quòd nunquam eorum dememinisse
velint, quò de more consuli possunt Johan. Kirchmannus
lib. sing. de Annul. Gaspar. Sanctius Comm. in Cant. p. 331.
ita clementissimus Deus nos, quos Christus *amicos suos* vo-
care non dedignatur, Johan. 15, 14. certiores reddere cu-
piens, quòd in nullis calamitatibus, periculis &c. nostri obli-
visci velit, nomina nostra in manû suâ, imò in corde suò scri-
pta esse dicit. Neque tamen repugno, si quis metaphoram
petitam velit à Politicâ consuetudine hujus mundi, quâ usû
receptum est, ut eorum qui vel jus civitatis emunt, vel
gratis civitate donantur, certo alicui libro inscribantur.
Eoque alludi hîc putat B. D. Chemn. H. E. cap. 104. p.
1112. Hugo Grotius in Annot. ad h. l. Lucæ pag. 714. cen-

set, quòd quemadmodum Latini id, quòd durabile non est,
in ventò & aquâ scribi dicunt, ita Ebræi pari sensû dicant, scri-
bi כָּתוּבִי עַל מַסְגָּרָה in terrâ, i. e. in pulvere, Jerem. 17, 13. Et
huic, addit, contrarium est, scribi in cœlò, i. e. vitæ æternæ ad-
scribi atq; destinari. Porrò notandum probè est, quòd quem-
admodum liber militia (quò exemplò non solum Scholastici
ac Jesuitæ, vide Aquinas part. 1. Summæ Theol. 9. 14. Art. 1.
ad 1. Bened. Pererius lib. 8. Comm. in Dan. p. 456. Marti-
nus Becanus in part. 1. Thomæ tr. 1. cap. 14. 9. 8. pag. 167.
Sed & nostrates, vid. B. D. Gerhardus Dispp. Isag. L. de
Prædest. p. 690. hîc utuntur) tribus sumitur modis, 1. pro
eò, in quò scribuntur electi ad militiam, 2. pro eò, in quò
traditur ars militaris, 3. in quò continentur militæ res ge-
stæ: ita quoq; liber vitæ tribus accipi modis possit; Primò in
quò scribuntur electi ad vitam æternam; Secundò in quò
traditur modus perveniendi ad vitam æternam; Tertiò in
quò scribuntur dicta & facta eorum, qui tendunt ad vitam
æternam. Hòc tertiò modò, eertò respectu etiam liber δει-
κτικῆς ἰστορίας five judicariæ sententiæ, liber vitæ appellari pos-
set, siquidem in eò non solum impiorum five reproborum,
sed & electorum omnia cogitata, dicta & facta continentur,
inque extremò judiciò in lucem proferentur. quâ de causâ
& liber hîc aperiri tum dicitur, Apoc. 20, 12. Et de hòc librò
actum suprâ cap. 4. Notandum verò, quòd nullibi liber
hic in Scripturâ Sacrà vitæ liber dicatur, quin potiùs ab eò
distinguat, ceu ex Apocal. 20, 12. patet. Secundò modò
Scripturâ S. liber vitæ dici potest, quippe cum in eâ satis cla-
rè doceamur, quâ ratione pervenire ad vitam æternam de-
beamus, Johan. 5, 39. nempè per fidem in Christum, Joh.
3, 16. cap. 17, 3. Unde & Salvator approbat Judæorum sen-
tentiam, statuentium, se in Scripturâ habere τὴν ζωὴν αἰώνιον.
Licet proinde Scripturâ S. contineat verba Dei, ac quem
Pater misit, Filii ejus, quæ sunt ῥήματα ζωῆς αἰώνιο, Joh. 6, 68.
imò πνεῦμα καὶ ζωὴ, ibid. v. 63. Conf. Actor. 5, 20. Philip. 2, 16.
Baruch. 4, 1, λόγος σωτηρίας, Actor. 13, 26. add. Jacob. 1, 21.
adeo.

adeoque liber vitæ omninò dici possit: sciendum tamen,
quòd nullibi in sacris literis hoc epithetò ea insigniatur.
Quod enim attinet locum Ecclesiastici 24, 32. ubi in Vulga-
tâ versione legitur: *Hæc omnia sunt liber vitæ & testamentum*
Altissimi, sciendum, quòd in Græcò sit βιβλος διαθήκης θεῶ ὑ-
ψίστου, i. e. *liber fœderis cum Deò altissimò initi*, prout B. Lu-
therus non malè reddidit. Ex quò verò Deus salutarem sui
notitiam non solùm in verbò revelatò sive libro *Scripturæ* no-
bis manifestavit, sed etiã rudera quedam imaginis divinæ no-
bis reliquit, ac τὸ τῶ νόμου ἔργον ἐν ταῖς καρδίαις etiam gentilium
scripsit, Rom. 2, 15. ita ut τὸ γνωστὸν τῷ θεῷ φανερῶν in eis sit. *Deus*
enim illis patefecit: siquidem quæ sunt invisibilia illius ex crea-
tione mundi, dum per opera intelliguntur, pervidentur, ipsaq; æ-
terna eius potentia ac divinitas, in hóc, ut sint inexcusabiles. Rom.
1, 19 20. Inde libro huic *Scripturæ* subordinatur, minimè
verò ei opponitur *liber naturæ*, de quò eleganter χρυσορρήμων
ille Episcopus Constantinopolitanus Serm. 9. ad Populum
Antiochenum: *In hunc librum & idiotæ & sapiens intreri po-*
terunt, pauper & dives, & quocunq; quis venerit nomine, in cælum
suspiciens, sufficientem doctrinam accipit ex aspectu. Et Basilius
M. eundem hunc librum non immeritò παιδείου θέλον τῆς θεο-
γνωσίας ἢ ψυχῶν λογικῶν διδασκαλείον vocat. Notandum
verò probè est, quòd licet multa præclara de Deò ex hóc na-
turæ librò gentilium nonnulli Philosophi tradiderint, haud-
quaquam tamen salutaris Dei notitia, adeoque vitæ æterna
haberi inde possit, sed tantùm ex librò *Scripturæ*. quorsum
faciunt dicta, Johan. 5, 23. cap. 1, 18. cap. 14, 6. cap. 17, 3.
Actor. 4, 12. 1. Johan. 5, 11. 12. Unde etiam liquet, non le-
viter eos errasse ex Pontificiis & Calvinianis, qui gentilibus
ex naturali Dei notitiâ salutem tribuerunt, quorum erro-
rem refutant B. D. Gerhard. Dispp. Isag. p. 104. 105. B. D.
Bald. Cas. Conscient. p. 72 seqq. B. D. Waltherus Quadr.
Miscell. Theol. p. 250. ut ita sola *Scriptura Sacra*, quod at-
tinet ad modum perveniendi ad salutarem Dei notitiam, *li-*
ber vitæ appellari mereatur. Cæterùm, quamvis ut, jam
C 3 dixi,

dixi, & liber Scripturæ & liber iudicii, certò modò *liber vi-
tæ* vocari possint, quia tamen in sacris literis eò nomine nec
hic nec ille exprimitur, comuni Theologorum sententiâ so-
lus catalogus electorù ita dicitur, quatenus nempe hos Deus
ab æternò ad vitam æternam in Christo elegit, quos & Sal-
vator noster Opt. Max. cum in mundò hòc fuerint incogni-
ti, in extremò iudiciò omnibus, tanquam ex librò quodam
electorum nomina prælegendò, manifestos faciet, ac pu-
blicè vitæ æternæ Candidatos, Doctores imò in cœlesti
Academiâ, ut ita loquar, creabit, renunciabit, proclamabit.
Supereft ut inquiram, num Christus quoque *liber vitæ* ap-
pellari possit. Et sanè quòd jure meritò epithetò hòc infi-
gniatur, manifestum est. Est enim vita tum *ἑσιωδῶς*, (& qui-
dem ratione divinæ naturæ vita ita ipsi tanquam æterno Dei
Filio Joh. 5, 26. essentialis est, ut sit ipsa vita, adeoq; *ἀπλῶς*,
non tantum *ἕξοχικῶς*, sed planè *ἕξαιρέτως*, unde & *solus im-
mortalitatem habere* dicitur, 1. Tim. 6. v. 16.) tum *ἐνεργητικῶς*,
quia ab ipsò vitam naturæ præsentis, item gratiæ, & futuræ
quoque gloriæ accipimus. Et *vitam* quidem *gloriæ*, quam
promisit ipse dicens Johan. 11, 25. *ἐγὼ εἰμι ἡ ἀθάνατος καὶ ἡ
ζωή*, & addit: *ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καὶ ἀποθάνῃ, ζήσεται*,
add. Johan. 5, 24. *Gratiæ* verò *vitam* ab eodem habemus,
ceu ex Johan. 5, 26. patet. *Vitam* denique etiam *naturæ* ab
ipsò habemus, quia *ἐν αὐτῷ ζῶμεν*, Act. 17, 28. Nec incon-
venienter quoque Christus cum libro confertur. Est enim
velut liber scriptus in pelle virgineâ, in camerâ virginis glo-
riosa digitis Spiritus S. dictatus in Patris dispositione, scri-
ptus in matris conceptione, expositus in nativitatibus mani-
festatione, correctus in passione, rarus in flagellatione, pun-
ctatus in vulnerù inflectione, super pulpito politus in cruci-
fixione, illuminatus in sanguinis effusione, colligatus in resur-
rectione, disputatus in adscensione, Angelis quærentibus
unde iste, qui venit de Edom, apertus tandem & explicatus in
iudicii promulgatione. Quod si porrò liber hic in pulpito
crucis adspiciatur, legit ibi superbus humilitatem in ca-
pitis

pitis inclinatione : avarus liberalitatem in manuum ex-
tensione : invidus charitatem in lateris apertione : di-
ves paupertatem spirituales in totius corporis denudatio-
ne : gulofus abftinentiam in amarâ fellis aceti que potatio-
ne : delitiofus pœnitentiæ afperitatem in coronæ spineæ
impositione : iracundus denique benignitatem in latronis
crucifixi receptione. ceu ex Patrum meditationibus ἀλλυγο-
γίζει D. Christoph. Pelargus Orat. de librô vitæ litt. C. fac.
1. allegante B. D. Meifnerô Ἀνδρωπ. Dec. 2. Disp. 15. Quæft.
4. §. 1. Scripti fumus in hunc librum non atramentô Scri-
ptoris, fed fanguine Redemptoris. Liber hîc vitæ per Ev-
angelii prædicationem aperitur & evolvitur, fiquidem Ev-
ang. docet, quòd in Christo electio Dei Patris æterna qua-
renda fit &c. ut habet F. Concord. in Epit. Art. cap. XI. §.
12. Hæc utut fortè non inconcinne de Christo dicantur,
quemadmodum etiam vulgo Salvator nofter *liber vitæ* ap-
pellatur, quia nempè in eo facta eft electio ad vitam æter-
nam, ac fideles ipfi tanquam membra unius corporis myfti-
ci inferuntur : monent tamen Theologi, quòd per *librum*
vitæ in Artic. de Prædeltinatione non præcisè & formalitèr
intelligatur Christus ipfe, fed potiùs catalogus salvando-
rum, h. e. eorum, quos Deus ex merâ gratiâ propter Chri-
ftum fide perfeverante apprehenfum ante jacta mundi fun-
damenta ad vitam æternam elegit. Vel Liber vitæ hîc eft
fingularis salvandorum cognitio & juxta πείρωσιν eorum-
dem electio, ab æterno facta, 2. Timoth. 2, 9. monente B. D.
Gerhardo Dispp. Ifag. XIIX. cap. 1. §. 14. Cont. etiam B.
D. Meifn. Ἀνθρωπολ. Sacræ d. l. §. 3. feqq. Quòd verò Chri-
ftus ipfe non præcisè per hunc *librum vitæ* dd. II. intelli-
gitur, inde manifeflum esse puto, quia difertè liber vitæ di-
ftinguitur à Christo, ut qui librum vitæ aliquando aperiet,
manifefstandô fcil. omnibus, quinam fint, quos Deus in ipfo
ad vitam æternam elegit. Cœterùm non levis controver-
fia eft, *an liber vitæ duplex fit*, primò eorum, qui ad tempus
faltem credunt five πειρωσίων; deindè eorum, qui finaliter
five

sive perseveranter credunt ac salvantur. Quorum hi in Scri-
pturâ S. propriè dicuntur *electi*, illi verò *vocati*, vid. Matth.
22, 14. vel *ἐλογιασθησιν* sive *ἐλογισθησιν* *credentes ad tem-*
pus, Luc. 8, 13. Non desunt tamen, qui hujusmodi duplicem
vitæ librum admittunt, iidemque non inter Pontificios sal-
tem, verùm etiam inter Lutheranos, ceu mox indicabitur.
Interea ultrò fatentur, quòd si per *inscriptos in librum vitæ*
intelligere quis velit electos propriè sic dictos, æquè impos-
sibile sit, illos ex librò vitæ deleri, quàm hos finaliter gratiâ
Dei excidere. Sed obstare videtur locus Exod. 32, 32. ubi
Moses, quem ad vitam æternam electum fuisse nemo dubitat,
in hæc erumpit verba: *Remitte illis (Israelitis) peccata sua,*
quod si non, *מחני נא מספרך אשר כתבתי* *dele me nunc de*
librò tuò, quem scripsisti. Etenim cùm nullus electus ad vitam
æternam reprobis fieri possit, ceu ex Matth. 24, 24. Rom. 8,
30. cap. 11, 29. 2. Timoth. 2, 19. Apoc. 3, 5. colligitur, idque
etiam innuitur Dan. 12, 1. & verò electio per *scriptum esse*
in librò Dei sive vitæ significetur, vid. Apoc. 2, 12. cap. 21, 27.
Dan. 12, 1, non statim apparet, quomodo Moses petat, ut ex
illò librò deleatur? Varias hinc præsentis loci expositiones
deprehendere licet. 1. Hugo Grotius Anaqt. ad Luc. c. 10,
20. p. 714. amplectitur Gerundensis, (Doctoreis Iudæi, quem
doctissimum vocat) interpretationem, statuitque, quòd *Mo-*
ses ibi loquatur pro temporũ illorum ratione populariter, de censũ
nempè eorum, qui vitam in his terris felicem agunt; neq; aliter
interpretandum monet, quod in Pl. 69, 28. legitur. Atque sic
omnem scrupulum sublatum sibi persuadet. Eòdem modò
tùm hunc, tùm alterum locum ex Psal. 69, 29. exponit Si-
mon Episcopus, Arminianorum promachus, Instit. Theol.
l. 2. cap. 9. p. 42. Præsupponunt autem Grotius & Episco-
pus cum Photinianis, quòd fideles in V. Testam. non habue-
runt claras, sed saltem umbratiles vitæ æternæ promissiones, ac
quòd Christus demum omnia, quæ tum in figuris fuerint dicta, ad
vitam æternam retulerit, quam apertè mundo revelaturus vene-
rat. Ast licet non negemus, quòd promissionibus divinis
V. Test.

V. Test. de æternâ salute piis conferendâ clarior in N. Test. lux accesserit: negatur tamen, quòd in V. Testam. non habuerint clarâ vitæ æternæ promissionem. Cùm igitur ista Grotii & Episcopii expositio falsâ nitatur hypothesi, de aliâ conciliatione despiciendum. 2. Paulus Burgensis, Ystella, Cajetanus, Oleaster ad cap. 32. Exodi, item Jesuitæ, Ioh. Lorinus in Psal. 105. v. 23. Gabriel Vasquez part. 1. qv. 24. Art. ult. Martinus Becanus, aliique, per *librum*, è quò Moses deleri voluerit, significari putant *catalogum heroum & illustrium virorum*, sive Patrum, ut ita loquar, conscriptorum in Republ. Israeliticâ, qui catalogus dictus olim fuerit *liber Justorum*, cujus mentio fiat Iosua 10, 13. 3. B. D. Rungius Comm. ad h.l. scribit, Rabinos absurdâ quâdam opinione intelligere de *Pentateuchô*, ac sentire, Mosen rogasse, ne nomen suum historiæ populi Israelitici tam misere delati infereretur. Addit, alios Rabinos intelligere de principatu, rogasse nimirum Mosen, ut ab officio Magistratus removeatur potius, quàm ut interitus populi sui sit spectator. Subjungit quoque expositionem, cujus primò loco facta mentio est, eorum, qui accipiunt de libro vitæ præsentis sive naturalis, ut ita Moses morte suâ corporali interitum populi redimere voluerit. Verùm licet hæc expositio S. quoque Hieronymo qv. 9. ad Algasiam, Origeni item Adamantio in caput cap. 9. Epist. ad Rom. nec non Gregorio Magno l. 10. Moral. cap. 7. Euthymio in Psalm. 68. aliisque nonnullis, cum primis ex Pontificiis Gasparo Sanctio in cap. 4. Esai. n. 11. arrideat, sicuti & ex nostratibus ea ipsa B. D. Meisnero in *Ἀνθρωπολ.* placet: non minùs tamen illam ac præcedentes laudatus B. D. Rungius deserit, aliamque amplectitur, ceu propediem ostendetur. 4. Calviniani nonnulli, uti ex Gryno Disput. Theol. fol. 342. videre est, statuunt, *deleri è libro vitæ*, Exod. 32, 32. significare *abdicationem eorum hominum, qui filii regni, suo & alienò errore visi sunt, cum reverà alieni essent à Regno Dei, si internam societatem & communionem sanctorum spectes.* At hæc quoque expositio falsâ nitatur

D

tur

tur hypothefi, quã Calviniani communiter ftatuunt, non
nifi electos verè renafci ac veram fidem habere, cum tamen
alia fit fides vera, alia perfeverans. Et licet hæc non nifi e-
lectis conveniat, illam tamen habere & *αἰώνια ἰποι* folent, ceu
Salvator nofter docet, Matt. 13, 20. 21. 5. Communis fen-
tentia eft, quòd duplex fit *scriptio in librò vitæ*, alia fecundùm
fidem præfentem; alia fecundùm *perfeverantiam usq; ad finem*.
Hanc dicunt effe fcriptionem in librum vitæ *simpliciter & ab-
folute*, atque hõc modò solos electos in fcriptionem in librum
vitæ effe, & qui ita in fcriptus, eum non poffe deleri è librò
vitæ; illam verò fcriptionem poffe dici electionem *fecundùm
quid saltè, & pro præfenti*. Hõc modò, addunt, in librò vitæ in-
fcriptos poffe dici, qui pro præfenti credunt, licet nõ fint ad
vitam æternam electi, (voce *electionis* ftictè acceptã) & hos
poffe è librò vitæ deleri, imò fe ipfos ex eò expungere per
apoftafiam à fide, & per alia peccata, fi nempe in iis perfe-
verarint. Quòd verò talis fcriptio in librò vitæ five talis ele-
ctio detur, probant ex Luc. 10, 20. fi quidem existimandum
haud fit, Salvatorem omnibus difcipulis æternum Dei de
ipforum falute decretum revelaffe. Iam verò in genere ibi
ad difcipulos fuos Salvator dicit, gaudere eos debere, quòd
nomina ipforum fcripta fint in cælis in five in librò vitæ. Aft licet
hanc ipfam fententiam non Pontificii folùm, uti Petrus Lom-
bardus lib. 3. Dif. 31. Thomas de Aquinò p. 1. qv. 24. Art. 3.
Becanus & Suarez in d. 1. Iacobus Tirinus, Ludovicus ab
Alcafzar Hispalenfis, Cornelius à Lapide, Libertus Fromon-
dus Haccurianus in Apoc. cap. 3. v. 5. Benedictus Iuftinia-
nus Genuenfis Comm. in Epift. Paul. t. 2. p. 301. Balthaf.
Corderius Annotat. in Catenam pag. 304. (qui propterea
etiam *librum vitæ* diftinguit in *Inchoatum*, & *Completurn*), &
alii, verùm etiam ex noftratibus B. D. Chemnitius Harm.
Evang. cap. 104. p. 1113. B. D. Calixtus Concord. Evang. l. 5.
cap. 21. pag. 270. aliiq; nonnulli approbent: minùs tamen
illa B. noftra Gerharo Difput. Ifagog. L. de Prædeft. p. 692.
arridet, eò quòd Scriptura S. non nifi *unam fcriptionem in li-
brum*

brum vite norit, ac omnes illos, qui in libro vitæ scripti sunt, salvos asserat, vid. Dan. 12. 1. Proinde observat 1. Quòd Moses omninò de deletione ex librò electorum, sive ad vitam æternùm prædestinatorum loquatur, (quomodo etiam Augustinus p. 147. in Evang. Chrysostronus Homil. in Epist. ad Rom. Bernhardus Serm. 12. in Cantic. Rupertus in Exod. Dionysius Cathusianus &c. accipiunt. Objicit quidem sententiæ huic Episcopus l. c. *quòd hujusmodi votum non modò non sit laudabile Deo gratum, sed nec decorum, nec licitum, adeoq; indignum, quòd tanto viro, tanto Dei divinq; visionis amore flagranti adscribatur*, addit imò, esse votum de eò, quòd moraliter impossibile est, nec tale votum in mentem sanam cadere &c; Verùm facilis est explicatio: Hæc enim omnia conceduntur de votò absolutò, negantur verò de votò hypothetico, quale Moysi ac Pauli votum fuit, sicuti etiam ipse B. D. Gerhardus addit, *quòd petitio Moysi sit hypothetica*, ac subintelligendum sit, si fieri possit, Rom. 9. 3. cum quò Paulinò votò etiam illud Moysi confert S. Hieronymus, tum in Epist. ad Galat. cap. 1. tum in Epist. ad Algas. 9. & ad Hedi-biam qv. 10. Quæ etiam sententia B. D. Rungio in Exod. pag. 1095. placet, itemque Adamo Tannero, Jesuitæ famofo t. 1. Theol. Schol. Disput. 3. qv. 2. Dub. 4. num. 5. qui pro eadem & Augustinum in Exod. p. 147. allegat. Quòd locum Paulinum attinet, existimant quidem Toletus & Cajetanus in Epist. ad Roman. cap. 9. Lorinus in Psal. 105. 23. Adamus Tannerus Theol. Scholast. t. 1. p. 734. ac alii quidam, *Apostolum loqui de tempore ante conversionem suam, quando adhuc erat emulatores legis, ac tantopere diligebat populum Israeliticum, cum cuperet anathema tunc esse, & omninò à Christo separari.* Verùm licet pro eadem hæc expositione Ambrosius & Hieronymus in h. l. nec non Anselmus ac Glossæ allegari soleant, quò minùs tamen ea admitti possit, ostendit Magnus ac Reverendissimus Dn. D. Wellerus, Studiorum meorum Patronus Opt. Max. Comm. in Epist. ad Rom. p. 533. monetque, optimam esse dicere, quòd sit vo-

rum non *absolutum*, sed *conditionatum*. Improbant verò len-
tiam illam, quòd nō. *votum hoc Paulinum ad id tempus re-*
ferendum sit, quò Apostolus adversus Christianos seviebat, ipsi
Pontificii alii, ceu videre est ex Benedictò Iustinianò Ex-
plan. in Epist. Pauli t. 1. p. 251. Corn. à Lapide, Guil. Estio
& aliis in h. l. Et ita quoque, nempe de præsentì Apostoli
statu, adeoque hypotheticè, jam prædem intellexerunt illud
Chrysostomus tùm, in Epist. ad Rom. tùm lib. 1. de com-
punct. cord. nec non Hom. 1. & 2. de laudibus Pauli, Theo-
doretus, Oecumenius, Origenes, Theophylactus in h. l.
Gregor. Nazianzenus Orat. 44. Rich. Victor. de grad. viol.
carit. in fine. Thomas de Aquino tùm h. l. tùm 2. 2. q. 27.
artic. 8. ad 1. & qv. 132. art. 2. Atque ita accipiunt etiam ex
nostratibus plerique ferè omnes. Vid. B. D. Winckelman-
nus, B. D. Balduinus &c. in cap. 9. Epist. ad Rom. & satis
etiam ex ipso textu patet, ceu pluribus ostendit Excellen-
tissimus & Maximè Reverendus Dominus Præses in Ana-
lect. ad d. l. Observat porrò 2. B. D. Gerhardus d. l. quòd
deletio è librò vitæ sit vel *privativa*, vel *negativa*. Quam distin-
ctionem ita explicat & applicat: *Privativa*, scribit, præsup-
ponit scriptionem in librum vitæ. *Negativa* non præsup-
ponit talem scriptionem, sed negat tantùm inscriptionem,
atque hæc posterior in locis Exod. 32. 33. Psal. 69, 19. Apoc.
3. 5. cap. 22, 19. intelligitur. Secundùm justitiam judicis
peccando deleri dicuntur, qui secundùm præscientiam nun-
quam fuerint inscripti. Gemella habet B. D. Gesnerus in
cap. 12. Danielis §. 143. seqq. Atque huc etiam respicere
videntur B. D. Rungius in Exod. p. 1102. it. B. D. Quistor-
pius Annotat. in Exod. p. 117. B. D. Lobechius in Synopsi
doctr. de æternâ Dei Prædest. §. 238. B. D. Hoë Comm. in
Apoc. c. 3. p. 332. 333. Quemadmodùm & egregiè hoc jam du-
dum docuit S. Augustinus t. 8. fol. 738. & 739. Sed objiciat
aliquis: *Si nunquam fuerunt libro vitæ inscripti, qui ex illo de-*
leri dicuntur, quomodo Scriptura S. expressè asserit, eos delendos
esse? Respondet Joh. Reinoldus Theologus Anglicanus t. 2.
Cens.

Cens. libb. Apocryph. Prælect. 175. observandum hic esse, quod in Scripturis quædam pronuncientur *ad rei veritatem, quædam autem ad opinionem hominum*; Cùm igitur nemo, qui reverà in librum vitæ à Deo inscriptus fuit, deleri ex eò possit, siquidem electus non potest fieri reprobus, proinde quoniam errore hominum aliquando ii videntur esse in librò vitæ scripti, qui prædestinati non sunt, idque peccatis suis postea testantur, ob eam causam videri à Deo dictum, eos, qui in ipsum ita peccaverint, ut se declararent non esse in numerò electorum, deletum iri è librò vitæ. Quod verò *de deleri de librò viventium*, idem sit, ac nunquam reverà scriptum esse in librò viventium, putat idem satis constare ex Psal. 69, 29. ubi dicit Propheta: *deleantur de librò viventium, & in synagoga causâ subjungitur, & cum justis ne conscribantur*, addit: priore parte hoc dicitur, *eos è librò vitæ delendos*, ad opinionem eorum, qui putant, se in librò vitæ scriptos: in posteriore verò adjungitur ad rei veritatem, *cum justis non conscribantur*. Posteriora igitur, concludit, verba declarant, injustos non scribi in librò vitæ, itaque non propriè deleri, sed hoc declarari, eos in eò librò nunquam fuisse scriptos, si rei veritatem spectemus; Si autem eorum opinionem, ex librò vitæ deletos, in quò se scriptos esse, falsò sibi persuadebant &c. In eandem rem plura ac his gemella tradit B. D. Meisnerus *Avθρωπ.* S. Decad. 2. Disp. 15. Adstipulantur quoque B. D. Quistorp. Annot. in Exod. cap. 32. v. 33. ac Psal. 69. v. 29. item B. D. Lobeckius in Synopsi de æternâ Dei Prædest. §. 235. Licet verò distinctionem inter *deletionem negativam, & privativam* Samuel Huberus, ille errore de universali electione satis famosus Bernas, magnò molimine in Thesibus de Univerf. Christi meritò p. 220. seqq. evertere satagat, quò nempe obtineat, quòd cùm nonnulli è librò vitæ deleri dicantur, & verò scriptum esse in librum vitæ idem sit, ac electum esse, electio universalis sit, adeoque non eos solum concernat, qui in fide perseverant ac salvantur, verum etiam illos, qui ad tempus saltem credunt, & salute exci-

dunt.

adunt. operam tamen perdit, uti in disputationis auctu B. cum
Deo ostendetur. Quæri etiam hinc solet, *An, sicuti datur li-
ber vita, in quò nempe electi scripti dicuntur, ita quoq; datur li-
ber mortis, cui reprobi inscripti?* Sanè Basilius Magnus in c. 4.
Esaia ac Gregorius Nazianzenus Orat. 9. item Theophyla-
ctus ac quidam veterum, quos ex Pontificiis sequuntur Corn.
à Lapide in Ep. ad Phil. c. 4. 3. Becanus in part. 1. Thomæ tr.
1. c. 14. qv 8. p. 168. ac alii nonnulli, duos statuunt libros, u-
num *viventium* sive *Prædestinatorum*, alterum *damnatorum*.
Eoque referunt locum Jerem. 17. 13. Verùm licet extra du-
bitationis positum aleam sit, non reproborum minùs, quàm
electorum numerum apud Deum esse certum, reprobosq;
æque ac electos ab æternò Deo fuisse cognitos, sciendum
tamen est, quòd Scriptura reprobationem non vocet *scri-
ptionem in librum mortis*, sicuti electionem vocat *scriptionem
in librum vita*. Nec, sicuti Scriptura S. de piis & electis dicit,
quòd Deus eos cognoscat, Ps. 1. v. ult. 2. Tim. 2. 19. ita quoq;
de impiis dicit, qui eos cognoscat, sed potiùs quòd *nunquam
eos cognoverit*, Matth. 7, 23. Unde si de re ipsà quæritur,
liber mortis negari non potest; si verò de Scriptu-
ræ S. appellatione, negatur, quòd hujusmodi libri in Sacris
litteris mentio fiat. Quod cum ita sit, communis non solum
nostratum, vid. B. D. Meisner. *Avθεωσ.* S. Dec. 2. Disp. 15. q.
ult. B. D. Gerhardus Dispp. Hag. p. 693. sed & Pontificio-
rum plurimorum sententia est, tutissimum esse, ab hâc phrasi
abstinere. Conf. Thomas de Aquinò part. 1. q. 24. art. 1. Be-
ned. Pererius in Daniel. l. 8. p. 456. Blas. Viegas in c. 20. Apoc.
p. 797. Unde etiam Bened. Justinianus in Explan. c. 4. Ep. ad
Philip. scribit, libros illos, quorum ap. Dan. c. 7, 10. ac Johan-
nem in Apoc. c. 21. v. 27 mentio fit, *quòd ex illis impii sint da-
mnandi, quodammodo mortis libros appellari posse*. Plura de
nobilissimâ hâc materiâ adderem, sed propositi ratio sua-
det, pagellis his finem imponere. Deo igitur Ter Opt. Ma-
xumo sit laus honor & gloria in sempiterna
secula!

153 044

ULB Halle 3
003 484 998

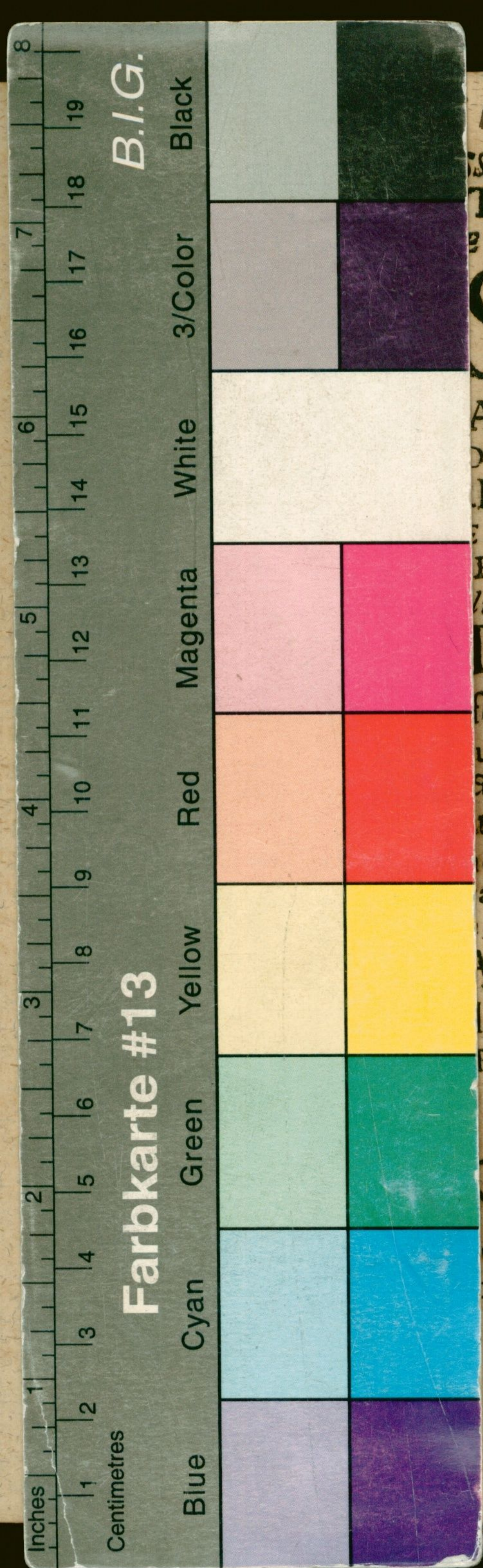

5b

AB 153044

VD 17

1.
S. 7.
THEOLOGICA
S DEI,
AM
Divinā
I SALANA,
SIDIO
RI
lissimi atq; Excellentissimi,
I GERHARDI,
fessoris Publ. Celeberrimi,
ultatis Theologicae h. t.
Ratissimi,
toris & Fautoris sui omni
oris cultū ætatem
andi,
Examini submittit
AN PRÆTORIUS,
lum. Electoral.
R.
THEOLOGICO
Maji.
NÆ,
ob. Bauhofferi,
1664.

